

SRR – purtadra da DRG ed Annalas – ha 125 onns

Commemorà ina uniun giubilara da gronds merits

■ (anr/gc) La Societad Retorumantscha (SRR), fundada 1885 sco emprima uniun interrumanstsch, po festivar uonn ses 125. anniversari. Ella ha fatg quai sonda en il rom da sia radunanza annuala a Farschno en Tumleastga, la-schond passar revista fundaziun, svilup e sia prestaziun considerabla. Las Annalas ed il Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG) èn las duas publicaziuns zunt reconuschidas da la giubilara – sco igl è sa mussà evidentamain tar l'act festiv – vegnì embellì musicalmain excellentamain da *Curdin e Domenic Janett*.

Uss a mez cun la lavur dal DRG

Il president da la SRR, *Cristian Collenberg*, skizzescha impressiunontamain la fundaziun da la SRR 1885 – suenter pliras emprovas vanas – e la lunga discussiun davart la concepziun e realisaziun da l'Idioticon rumantsch, sco quai ch'ins numnava alur il DRG. Dapi 1904 è la redacziun a la lavur. En il decurs dal temp han ins tematisà numerusas dumondas fundamentalas per reglar la publicaziun dal material rimnà. Entschavì è vegnì cun la collecziun dals nums locals e cun far stgatlàs per classifitgar las infurmasziuns. L'intent per propi dal grond dicziunari era ed è «da conservar quai ch'è anc avant maun». Confederaziun e chantun dattan sustegn finanziel. Il plan da temp per la realisaziun vegn adina puspè midà ed adattà.

1939 cumpara l'emprim fascichel dal DRG. Il center da lavur era vegnì endrizzà a Farschno en il chastè da Robert de Planta. Perquai ha il giubileum da 125 onns SRR gì lieu là. 2010 – pia uss – èn ins a mez cun la lavur dal DRG. L'Institut dal DRG na contribuescha betg sulet a la documentaziun e construcziun dad in monument, mabain ha era merits che la vitalità da la lingua rumantscha è sa mussada bler pli gronda che gì supponì.

DRG – center da perscrutaziun e cumpetenz

Ricarda Liver, commembra da la cummissiun per ils vocabularis naziunals da l'Academia svizra da scienzas moralas e socialas (ASSMS), di che dapi 1975 haja il Fond naziunal procurà per ils idioticons svizzers e 1996 saja quest'incarica ida vi tar la ASSMS. Quella intermediaria il daners da la confederaziun che paja la redacziun ed ils collavuratur. Ils custs per l'infrastructura haja la SRR da purtar. Las contribuziuns per ils idioticons èn creschidas. Tar il DRG è ella stada 2006 per l'emprima giada a pli ch'in milliun francs, ferant ch'il chantun Grischun dat dapi 1997 onn per onn 100 000 francs. Ins gjavischass dapli engaschi dal chantun per il DRG.

Il DRG n'è betg sulet in center da la perscrutaziun linguistica dal rumantsch, mabain er in tal da cumpetenz per do-

Meritavels seniors da la Societad Retorumantscha da san. il parsura onurari Gion Deplazes, la represchentanta dals vocabularis naziunals Ricarda Liver e l'antierur schefredactor dal Dicziunari Rumantsch Grischun Alexi Decurtins.

FOTOS M. CABALZAR

cumentar la cultura alpina en il Grischun. Perquai recumonda la cummissiun da la ASSMS a las redacziuns dals idioticons da far enconuscenta lur lavur a la publicità. Ricarda Liver relata da ses stretg contact cun il DRG dapi prest in mez tschientaner.

Tegnair stendi ed en stretg contact cun il pievel

Alexi Decurtins, stà blers onns chauredactor dal DRG, parta en sia allocuziun da persunas meritavlas per il rumantsch che han vivì ed operà en Tumleastga. El menziuna spezialmain il linguist Robert de Planta che ha evaluà a Farschno en il Chastè da Schauenstein, en possess da sia famiglia, las structurass, ils questunariss e las tabellass per definir la tempra dal DRG. Dicziunari e Cudesch da nums retic sajan daventads las duas pitgas per ils Rumantschs sco la «arca da la Lia» dal Vegl Testament che cuntenevia leschas e documents impurtants d'ina schlatta. Sut la tgira da la SRR han blers auters realisà l'ovra da Robert de Planta.

«E tge schess», uschia sa dumonda Alexi Decurtins, «de Planta, sch'el fiss oz

tranter nus?» La resposta: «El sa legrass ensemen cun nus da quai ch'è vegnì realisà.» La SRR e sia squadra redacziunala sa chattan oz en la mesadad da lur via. De Planta recumandass: «Tegnai stendi,

mantegnai qualità, autonomia e restai adina en stretg contact cun las ragischs, che fan or il cuntegn dal DRG, pia cun ils Rumantschs, Grischuns ed amitgs d'ordaifer.»

Roman Sgier – nov cassier da la SRR

Speditivamain ha il parsura da la SRR, Cristian Collenberg, liquidà las fatschentass da la radunanza annuala a Farschno. Il parsura ha pudì communitgar che las Annalas per ils 125 onns da la SRR sajan gist cumparidas. Durant quest onn haja i dà midadas en la redacziun dal DRG tras l'engaschi da *Matthias Grünert* e *Silvana Derungs*. La SRR ha suttamess ina studia a la ASSMS e survegnì buns signals che l'Institut dal DRG possia actualisar il sistem cumplainamain ed amplifitgar quel segund las exigenzas futuras.

Il cassier, *Pierrin Caminada*, preschenta e declera il quint da la SRR per 2009. Qual serra – tar entradas dad 1,293 milliuns ed expensas 1,318

milliuns – pia cun in deficit da ca. 25 000 francs. Era per 2011 è calculà cun ina sperdita da 18 000 francs. En vista a tants deficits basegnia la SRR dapli entradas. Pli ch'in milliun dad ella deriva da la ASSMS (confederaziun) e 100 000 francs dal chantun.

Pierrin Caminada ha preschenta per la davosa giada il quint. El ha demissiuonà suenter esser stà en quista incarica dapi 2003. Sco ses successur è *Roman Sgier* vegnì tschernì. El è burgais da Lumbrin, creschì si a Sevgein, sesent a Cuira e da professiun fiduziari cun diplom federal ed expert da finanzas. Al cassier partent è vegnì engrazià per sia buna lavur cun surdar in regal.

Il parsura da la Societad Retorumantscha Christian Collenberg (san.) ed il schefredactor dal Dicziunari Rumantsch grischun Carli Tomaschett.